

In uxorem Job et in proditionem Judae (homilia 6)

Λεοντίου πρεσβυτέρου Κωνσταντινουπόλεως λόγος εἰς τὴν προδοσίαν τοῦ Χριστοῦ

Ὡσπερ κανόνος παρατεθέντος τὸ στρεβλὸν τῶν ξύλων ἐλέγχεται, οὕτω τῆς δεσποτικῆς ταύτης πέμπτης παρουσίας οἱ τὸ ἀδιάλυτον λύοντες δημοσιεύονται. Ποῦ τῆς καθημερινῆς συσφίξεως τὰ σκιρτήματα; Ἐκκλησιῶν καπηλεῖα προκρίνονται καὶ λουτρὰ θυσιαστηρίου. Εὐθέως ὄνομα βεβαιοῦν τῶν ἀκρίτων τὴν πρόθεσιν. Διαλύεις, εἰπέ μοι, τὴν νηστείαν; Ὅπου τὸ καλόν, σύσφιγξον καὶ μὴ λύσης· ὅπου φαῦλον, λῦσον μὴ σφίγξης. Τί τὸ κινοῦν σε πρὸς διάλυσιν τῆς νηστείας, φίλε; Εἰ μὲν διὰ σαρκὸς ἀσθένειαν μετέχεις οἴνου, ἀπόλαυε καὶ σήμερον· οὐδὲν γὰρ ὑπὲρ δύναμιν παρὰ σοῦ ζητεῖ ὁ θεός. Εἰ δὲ ἐν ταῖς παρελθούσαις ὑδροποτήσας σκληροφαγίαν μετῆλθες, καὶ σήμερον ὑπόμεινον, ἵνα μὴ ἐν τῷ λιμένι ναυαγήσης. Ὁ οὐ θέλεις παθεῖν μὴ ποιήσης.

Οἷόν τι λέγω· παρατίθει πολλάκις βαλλάντιον ἐσφραγισμένον μαργαριτῶν πεπληρωμένον· ἐὰν ὁ δεξάμενος τοῦτο ὡς παραθήκην ἐκ πλαγίων λύσας τὸ βαλλάντιον ἀφέληται μαργαρίτην, οὐ παραδίδως, οὐ τιμωρῆσαι τοῦτον

, οὐχ ὡς ἄπιστον δημοσιεύεις; Τὸν αὐτὸν τρόπον ὁ τῶν πάντων θεὸς ἐπίστευσέ σοι τὸ βαλλάντιον τῆς νηστείας, ἐν ᾧ οἱ μαργαρίται τῆς ἀπολαύσεως ἐσφραγισμένοι τῷ δακτύλῳ τοῦ ἀγίου πνεύματος· μὴ ἀφέλη, μὴ διαλύσης, μὴ διὰ μίαν ἡμέραν ἢ ὥραν τῶν στεφάνων ἀποτύχης. Τί τὸ κινοῦν σε πρὸς διάλυσιν; Οὐδεὶς σήμερον εὐφραίνεται, εἰ μὴ ὁ διάβολος καὶ οἱ τούτου σύνδρομοι Ἰουδαῖοι. Οὐκ ἤκουες ἀρτίως πῶς Ἰουδαίων παῖδες συναχθέντες εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως ἅμα τοῖς πρεσβυτέροις συμβούλιον ἔλαβον πῶς τὸν Ἰησοῦν κρατήσωσι καὶ ἀποκτείνωσι δόλω; Σήμερον ὁ δεσπότης Χριστὸς λύπη συνεχεται, διὰ πάντων γὰρ πληροὶ τὰ ἀνθρώπινα μέτρα· σήμερον οἱ μαθηταὶ ἐναγώνιοι γίνονται, ἄνθρωποι γὰρ εἰσι δειλίαν ἠμφιεσμένοι· σήμερον ἡ κτίσις ἐν πένθει τοῦ κτίστου πάντων ὑβριζομένου

, καὶ σὺ ἐν μέθῃ καὶ ἐν κραιπάλῃ καὶ ἐν τοῖς ἐναντίοις πράγμασι διατελεῖς; Μὴ ὑβρίσης τὴν ἑορτήν, ᾧ φίλε· μὴ ἀθετήσης τὴν ἀνάστασιν, μὴ δύο πάσχα ποθήσης, μὴ προφασίση τὸ μυστήριον· οὐκ ἔστιν ὃ βλέπεις, οὐκ ἔστι βρῶσις καὶ πόσις. Διὰ τοῦτο μυστήριον λέγεται, ἐπειδὴ πρὸς κόρον οὐ δίδεται. Στόμωμα ψυχῆς ὑπάρχει τὸ μυστήριον, σωφροσύνης ἀρραβῶν, φιλίας σύσφιγξις, διεστώτων ἔνωσις· σαρκοφαγεῖς, οὐκ ἀρτοφαγεῖς· αἰμοποτεῖς, οὐκ οἰνοποτεῖς. Ἦκουες ἀρτίως· ἡ παραναγνωσθεῖσα ἡμῖν γυνὴ ἐν τοῖς θείοις εὐαγγελίοις, αὕτη μύρον κατέχευεν· μὴ γὰρ οἶνον ἐξέχευεν; Ἀρτίως ὁ δεσπότης Χριστὸς τὸ μυστήριον παρέδωκεν· μὴ γὰρ μεθυστήριον;

Οὐδεὶς ἐμεθύσθη σήμερον, εἰ μὴ μόνον ὁ Ἰούδας μέθην ψυχοφθόρον. Ἦκουες ἀρτίως τοῦ εὐαγγελιστοῦ λέγοντος· Ὁψίας δὲ γενομένης συνανέκειτο ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν δώδεκα μαθητῶν αὐτοῦ. Ὡ τῶν παραδόξων πραγμάτων, ᾧ τῆς τοῦ κυρίου φιλανθρωπίας. Καὶ τὸν Ἰούδαν ἑαυτῷ συνανέκλινεν. Οὐκ ἔδει τὸν προδότην ἀπώσασθαι; Συνανέκλιθη αὐτῷ. Διὰ τί; Ἴνα μὴ πρόφασιν εὕρη τῆς προδοσίας. Εἰ μὴ συνανέκλινεν αὐτὸν μετὰ τῶν λοιπῶν μαθητῶν, ἤμελλε λέγειν ὁ Ἰούδας ὅτι ἠθετήθη, ἐξουθενήθη, καὶ διὰ τοῦτο ἐπὶ τὴν κυριοπρασίαν ἤλασα. Ὅπως οὖν πανταχοῦ τὴν πρόφασιν αὐτοῦ θερίση, καὶ αὐτὸν σὺν τοῖς μαθηταῖς ἀνακλίνει. Ἐν αὐτῷ δὲ ὁ κύριος καὶ τὸ προγνωστικὸν πᾶσιν ὡς θεὸς μηνῶν τοῖς συνανακειμένοις

, ἔλεγε τοῖς μαθηταῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. Ταύτην τὴν πικρὰν

φωνήν πρῶτον οἱ μαθηταὶ ἀκούσαντες λύπη κατηνέχθησαν καὶ ὄν κατεῖχον ἄρτον κατέλιπον· εἷς ἕκαστος αὐτῶν ὑπὸ τοῦ συνειδότος ἐλαυνόμενος προσῆει τῷ κυρίῳ· Ἐγὼ σε παραδώσω, δέσποτα; Νεκροὺς ἐξυπνίζω τῷ σῶ ὀνόματι κεχρημένος , χωλοῖς τρέχειν παρέχω, τυφλῶν καταρράκτας ἀνοίγω, θάλασσαν χωροβατῶ, ὄχλον παθῶν ἀνατρέπω, ἀγέλην δαιμόνων φυγαδεύω, καὶ τῆς τοσαύτης εὐεργεσίας προδοσίαν σοι μισθὸν προσοίσω; Ὅμως λέγε μοι, δέσποτα, ἐπειδὴ οὐκ οἶδα τί τέξεται ἡ ἐπιουσαοῦκ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ γὰρ ἡ ὁδὸς αὐτοῦ, σοὶ δὲ τὰ μέλλοντα ὡς παρόντα ἔγνωσται, λέγε ἡμῖν τίς ὁ παραδιδούς σε, ἵνα μὴ πάντες ἀπὸ λύπης ἐκλείψωμεν. Ὁ δὲ κύριος πρὸς τοὺς μαθητάς· Τίς ἐστὶν ὁ παραδιδούς με; Ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ τρυβλίῳ, αὐτός με παραδώσει. Ἦδη καταφρονεῖ μου, ἤδη κατεξανέστη. Ὁ δὲ Ἰούδας ἀκούσας ταῦτα, δέον αὐτὸν προσπεσεῖν, ἐξομολογήσασθαι, μετάνοιαν δέξασθαι

, τούτων μὲν οὐδὲν πεποίηκεν, ὡς ἀγνώστῳ δὲ τῷ κυρίῳ προσέρχεται λέγων, καθὼς ἀρτίως ἤκουες· Μήτι ἐγὼ εἰμι, ῥαββί; Ὁ δὲ κύριος πρὸς αὐτόν· Εἰ ἀγνοεῖς, ἐπερώτα· εἰ οὐκ οἶδας, μάνθανε· εἰ οὐκ ἐμβάπτεις ἐν τῷ τρυβλίῳ, πείραζε. Τὴν τιμὴν μου βαστάζεις καὶ ἐρωτᾷς· Μήτι ἐγὼ εἰμι, ῥαββί; Οὐδὲ τῷ προφήτῃ με Ἐλισσαίῳ συγκρίνεις; Ἐλισσαῖος ὁ προφήτης τὸν ἑαυτοῦ παῖδα Γιεζεὶ ἐκ τοῦ Νεεμᾶν ὑποστρέψαντα, ὅτε μισθὸν τῆς θεραπείας ἐλάμβανεν, ἐπερωτῶν, καὶ δοκῶν ὁ Γιεζεὶ ἄνθρωπον πλανᾶν ἔλεγε πρὸς αὐτόν· Οὐ πεπόρευται ὁ δούλος σου ἔνθεν καὶ ἔνθεν· δημοσιεύων δὲ αὐτὸν ὁ Ἐλισσαῖος ἔλεγεν· "Οὐχὶ ἡ καρδιά μου ἦν μετὰ σοῦ, ὅτε κατέβης μετὰ Νεεμᾶν;" Ἐλισσαίου ἡ καρδιά οὐκ ἐπλανήθη καὶ ἡ ἐμὴ θεότης σφάλλεται; Ὡς ἀγνοοῦντί μοι προσῆλθες, Μήτι ἐγὼ εἰμι, ῥαββί; λέγων. Συνετάξω τοῖς Ἰουδαίοις, ἔδωκες αὐτοῖς σημεῖον λέγων· Ὁν ἐὰν φιλήσω αὐτός ἐστιν, κρατήσατε αὐτόν. Ἐὰν μὴ θέλω, οὐ κρατοῦμαι. Οὐκ οἶδας τί ἔπαθεν ἡ συκῆ; Οὐκ οἶδας ποῦ ἀπέστειλα τὸν λεγεῶνα; Οὐκ ἤκουες τῶν δαιμόνων ὁμολογούντων τὴν δεσποτείαν; Οὐκ εἶδες τὸν Ἰορδάνην ἀναχαιτίζοντα; Οὐκ ἐθέασω τὴν θάλασσαν φεύγουσαν; Οὐκ ἔγνωσ τοὺς ἀνέμους δειλιῶντας; Οὐκ εἶδες τὰ κύματα γαληνιῶντα; Ἡ κτίσις γνωρίζει καὶ σὺ πιπράσκεις; Ὅμως, Ἰούδα, πορεύου πρὸς τὴν πρότασιν

, συντάττου τοῖς Ἰουδαίοις, ἀνάστρεφε πρὸς με, δός μοι τὸ φίλημα. Καταδέχομαι τοῦ φιλήσαι σε, οὐχ ὅτι ἄξιός εἰ τοῦ φιλήματος, ἀλλ' ὅτι δεῖ με λαβεῖν ὅπερ ἔδωκα. Ἀλλὰ τὰ μὲν κατὰ τὸν Ἰούδαν ἀρκούντως εἰρήσθω.

Ὅπως δὲ καὶ τῆς λοιπῆς περικοπῆς ἐφαψώμεθα, οἱ ἀρτίως τῶν παραναγνωσθέντων ἀκηκοότες εὐκαίρως βοήσατε τὰ τοῦ μακαρίου Παύλου· Ὅπου ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις. Ἔστι δὲ πάντως εἰπεῖν τινα· Τί ἐστὶν Ὅπου ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις; Τί ἐστὶν; Καθὼς προεῖπον, ἐκ τῶν ἀρτίως παραναγνωσθέντων λάμβανε τὴν ἀπόδειξιν. Τῇ πρὸ ταύτης ἐσπέρα ἡ γυνὴ τοῦ Ἰώβ τὸν ἄνδρα βλασφημεῖν προετρέπετο, ἡ δὲ ἀρτίως ἡμῖν παραναγνωσθεῖσα γυνὴ τὸν κύριον ἐμύριζε καὶ τὴν οἰκουμένην εὐωδίαζεν. Ὅπου ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις. Κἀκεῖνη γυνὴ καὶ αὕτη γυνὴ, μία φύσις ἀλλὰ διάφορος ὁ τρόπος. Ἐκεῖνη τῆς Εὐας συνόμιλος, αὕτη τῆς παρθένου σύνδρομος· ἐκεῖνη τοῦ διαβόλου ὑπηρέτρια, αὕτη τοῦ κυρίου διακονήτρια· ἐκεῖνη τὴν γλῶσσαν πρὸς βλασφημίαν ὤξυνεν, αὕτη τὸ ἀλάβαστρον τοῦ μύρου τῷ κυρίῳ κατέχεεν. Τί οὖν ὁ εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος; Ἦκουες αὐτοῦ ἀρτίως λέγοντος· Τοῦ δὲ Ἰησοῦ παραγενομένου ἐν Βηθανίᾳ ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου πολυτίμου καὶ κατέχεεν αὐτὸ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ. Εἶδες ἐργασίαν γυναικός; Μικρὰ πᾶσα γλῶσσα πρὸς τὸν ταύτης ἔπαινον. Ὑπερηκόντισε τὸν Ἀβραάμ· ὁ Ἀβραάμ

τοὺς πόδας ἔνιψε τοῦ κυρίου, αὕτη τὴν κεφαλὴν ἤλειψε τοῦ κυρίου. Ὅπου ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις. Ὑπερηκόντισεν αὕτη πάσας τὰς γυναῖκας· ἡ Χαναναία ψίχας ἔλαβε συμπαθείας, ἡ Σαμαρεῖτις ὕδωρ ἤντησεν εὐεργεσίας, ἡ αἰμόρρους πτερὸν ἔτιλεν ἰάσεως, αὕτη δὲ τὴν δεσποτικὴν κορυφὴν κατέχεεν, ὅπου τῆς οἰκουμένης ὁ θησαυρός, ὅπου τῆς ἀναστάσεως ἡ ρίζα. Ἀσύγκριτος ἡ γυνή· ἤψατο τῆς κεφαλῆς τοῦ κυρίου, ἱερέως ἀξίον μετῆλθεν, θυσιαστήριον ἐμιμήσατο, τῶν χερουβὶμ τὸν τόπον ἐπλήρωσεν, τὰς ἄνω δυνάμεις ἐζήλωσεν. Ταύτην τις προσειπὼν λογικὴν περιστερὰν οὐκ ἂν ἀμάρτοι· καλῶς τοῦ οὐρανοῦ περιπετάσθη, καλῶς τῷ ἡλίῳ συνέδραμεν ὡς πτέρυξι ταῖς χερσὶ χρησαμένη. Πάντας ὑπερηκόντισεν αὕτη ἡ γυνή, οὐ μόνον γυναῖκας ἀλλὰ καὶ ἄνδρας. Καὶ μηδεὶς στυγνάσῃ τῶν παρόντων ἀνδρῶν γυναῖκα κατανοῶν προκρινομένην ἀνδρός· ἔν γὰρ τὸ κέρδος κἂν τε γυνὴ ἐγκωμιάζεται κἂν τε ἀνὴρ· μία ζύμη, ἔν καὶ τὸ αὐτὸ φύραμα. Καὶ τούτου μάρτυς ὁ μακάριος Παῦλος λέγων· Οὐ δύναται ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσὶν εἰπεῖν· Χρεῖαν ὑμῶν οὐκ ἔχω. Εἰ τοῖνυν ἡ κεφαλὴ τῶν ποδῶν χρῆζει καὶ οἱ πόδες τῆς κεφαλῆς δέονται, πολλῶ μᾶλλον κεφαλὴ πλευρᾶς· μία γὰρ ἡ οὐσία καὶ ἡ κοινωνία. Ἔστι δὲ πάντως εἰπεῖν τινα· Καὶ πῶς αὕτη ἡ καταχέουσα τῷ κυρίῳ τὸ μύρον ὑπερηκόντισε πάντας; <Π>ῶς; Ἐκ τῆς τοῦ κυρίου μαρτυρίας. Ἦκουες ἀρτίως τοῦ εὐαγγελιστοῦ λέγοντος· Τοῦ δὲ Ἰησοῦ παραγενομένου ἐν Βηθανίᾳ εἰς οἰκίαν Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου πολυτίμου καὶ κατέχεεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἠγανάκτησαν λέγοντες· Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη τοῦ μύρου γεγένηται; οὐκ ἠδύνατο πραθῆναι πολλοῦ καὶ δοθῆναι πτωχοῖς; Γνούς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί; Καλὸν γὰρ ἔργον εἰργάσατο εἰς ἐμέ. Εἶδες γυναῖκα συνήγορον τὸν κύριον ἔχουσαν; Καλὸν δικαιολόγον ἐκτίησατο· αὕτη σιωπᾶ καὶ ὁ κύριος ὑπὲρ αὐτῆς δικαιολογεῖ λέγων πρὸς τοὺς μαθητὰς ἑαυτοῦ· Τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί; Οὐδὲν ἄκαιρον κατειργάσατο

, τὴν ἐκκλησίαν προζωγραφεῖ, τὴν ἀνάστασιν προμηνύει, τὸν διάβολον προλυπεῖ
, τὴν σωτηρίαν τοῦ κόσμου προθεωρεῖ, τὸν Ἰούδαν προτιμωρεῖ, τὰς γυναῖκας προχαροποιεῖ.

Τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί; Οἶδεν ὁ ἔπραξεν, πρὸ ὑμῶν ἐγνώρισε τὸ μυστήριον. Ἰούδας πιπράσκει καὶ αὕτη μυρίζει, ὑμεῖς φεύγετε τὸ παθεῖν με καὶ αὕτη προτρέπεται. Οἶδεν τί συμφέρει τῇ ἀνθρωπότητι. Τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί; Καλὸν ἔργον εἰργάσατο εἰς ἐμέ· τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε· κατέχεεν γὰρ αὕτη τὸ μύρον ἐπὶ τοῦ σώματός μου, εἰς τὸ ἐνταφιάσαι με ἐτήρησεν αὐτό. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου δ' ἂν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο, λαληθήσεται καὶ ὁ ἐποίησεν αὕτη εἰς μνημόσυνον αὐτῆς. Εἶδες, ὦ φίλε, πῶς ὑπερηκόντισεν αὕτη πάσας τὰς γυναῖκας ὁμοῦ τε καὶ ἄνδρας; Πέτρος ὁ κορυφαῖος τῶν ἀποστόλων, ὁ τοσοῦτος καὶ τηλικούτος, ἀκούσας τοῦ κυρίου λέγοντος ὅτι Δεῖ με ἀνελεθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ πολλὰ παθεῖν παρὰ τῶν γραμματέων καὶ ἀρχιερέων καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι, ἔλεγεν· Ἰλεώς σοι, κύριε, οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο. Αὕτη δὲ ἐβάσταζε τὰ πρὸς τάφον, ἵνα ὅτε νεύσῃ ὁ κύριος, εὐθὺς προενταφιάσῃ. Διὸ καὶ ὁ κύριος μεγάλην αὐτῆς τὴν ἐργασίαν θεωρήσας ἀπεκρίνατο λέγων· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου δ' ἂν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο, λαληθήσεται καὶ ὁ ἐποίησεν αὕτη εἰς μνημόσυνον αὐτῆς. Ὡ τῶν παραδόξων πραγμάτων. Οὐδέπω τὸ εὐαγγέλιον οὔτε ἐξεδίδοδο οὔτε συνετάττετο οὔτε ἐγράφετο οὔτε ἐδημοσιεύετο, καὶ αὕτη προεκηρύττετο. Ὅπου ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις. Τῷ δὲ θεῷ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμὴν.

Ερευνητικό έργο: ΔΡΟΜΟΙ ΤΗΣ ΠΙΣΤΗΣ – ΨΗΦΙΑΚΗ ΠΑΤΡΟΛΟΓΙΑ.
Χρηματοδότηση: ΚΠ Interreg IIIA (ΕΤΠΑ 75%, Εθν. πόροι 25%).

Εργαστήριο Διαχείρισης Πολιτισμικής Κληρονομιάς, www.aegean.gr/culturaltec/chnlab.
Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Τμήμα Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας, © 2006.

Επιτρέπεται η ελεύθερη χρήση του υλικού με αναφορά στην πηγή προέλευσής του.